

Relación de las publicaciones que, de manera específica o con breves referencias, han aportado información relacionada con los Palacios o casas señoriales y los correspondientes programas artísticos barceloneses del siglo XVIII e inicios de la siguiente centuria (1714-1808):

Joan AINAUD, Josep GUDIOL i Frederic Pau VERRIÉ, *Catálogo monumental de España. La ciudad de Barcelona, Madrid*, Consejo Superior de Investigaciones Científicas - Instituto Diego Velázquez, Barcelona, 1947, v. 2.

Ramon ALBERCH *et al.*, *El Palau de la Virreina*, Barcelona, Ajuntament, 1995.

Santiago ALCOLEA GIL, "Tres pintores barceloneses del siglo XVIII", *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona*, v.VI (juliol-desembre de 1948), pp. 463-467.

Santiago ALCOLEA GIL, "Francisco Pla, el Vigatà", *AUSA*, Vic (1954).

Santiago ALCOLEA GIL, "La pintura en Barcelona en el siglo XVIII", *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona*, Barcelona I (1959-1960), v.XIV y (1961-1962), v. XV

Santiago ALCOLEA GIL "El palacio Moya, en Barcelona, y su arquitecto Josep Mas", *D'Art*, núm. 1, (abril 1972), p. 8.

Santiago ALCOLEA GIL "El Renaixement. L'època del Barroc (1625-1775)", *Dolça Catalunya: 'L'Art a Catalunya'*- I. Barcelona, *Gran Enciclopèdia Temàtica Catalana*, 1983.

Santiago ALCOLEA GIL, "Francesc Pla, El Vigatà" *Thesaurus*, Fundació Caixa de Pensions, Barcelona, 1986, pp. 273-275.

Santiago ALCOLEA GIL, *El palau Moja. Una contribució destacada a l'arquitectura catalana del segle XVIII*, Barcelona, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, 1987.

Santiago ALCOLEA GIL, *Sobre la pintura catalana del segle XVIII. Un cicle de Francesc Pla "El Vvigatà"*, "Opera Minora", 2, Barcelona, Artur Ramon, 1987.

Josep M. ALÓS, *La casa de Cartellà. Su historia y genealogia*, Madrid, Sucesores de Rivadeneyra, 1919.

Aurora ALTISENT y Josep Maria CARANDELL, *Salons de Barcelona*, Lumen, 1984.

Sivigliano ALLOISI, Michele DI MONTE, *Fuori dall'ombra: capolavori restaurati della Galleria Corsini*, Roma, Società Gebart, 2007

Manuel ARRANZ; Joan FUGUET, *El Palau Marc. Els March de Reus i el seu palau a la Rambla de Barcelona*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1987.

Esther BALLART, *Pere Pau Montaña (1749-1803), pintor. Segon director de la Escola Gratuïta de Dibuix*, Universitat de Barcelona, 1987 (tesi de licenciatura inédita, dirigida per Joan-Ramon Triadó).

Bonaventura BASSEGODA, "La edificación barcelonesa en el siglo XVIII", *Barcelona Atracció*, núm. 300 (juny de 1936), pp. 174-179.

Joan BASSEGODA NONELL, "Arquitectura neoclásica en Barcelona. La Escuela de Llotja". *La Vanguardia* (3-VI-1971).

Joan BASSEGODA NONELL, *La Casa Llotja de Mar de Barcelona*, Barcelona, Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació, 1986.

Joan BASSEGODA NONELL, *El patrimoni artistico-religioso de Barcelona (1936 – 1939)*, Barcelona, Publicaciones de la Real Cátedra Gaudí, 2006
Rafael BENET, *Viladomat*, Barcelona, Ibèria, 1947.

Carles de BOFARULL, *Exposició d'Art Antich de 1902*. Barcelona, Junta Municipal de Museus i Belles Arts, 1902, p.117.

Lluís BONET "La casa Larrad del carrer Ample", *La ciutat i la casa*, any I, núm. 1, Barcelona, (gener de 1925).

Isidre BRAVO, *L'escenografia catalana*, Barcelona, Diputació de Barcelona, 1986.

Francesc CABALLÉ i Reinald GONZÁLEZ, *Estudio documental de la finca de la calle Princesa 16-18; calle Barra de ferro 5-5bis, de la ciudad de Barcelona* (estudio inédito realizado con motivo de la rehabilitación del edificio), Barcelona, septiembre de 1999.

Carlos III y la Ilustración, Madrid, Palacio de Velázquez, 1988

Raimon CASELLAS, "Els últims barrochs de Barcelona", *Empori* 5-2 (1907), pp. 17-24.

Raimon CASELLAS, "L'estil Imperi a Barcelona", *La Veu de Catalunya* (20 de gener de 1910).

Catalunya a l'època de Carles III, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1991.

Catalunya en la España moderna 1714-1983, Madrid, Centro Cultural de la Villa de Madrid, 1983

Juan Agustín CEÑÁN BERMÚDEZ, *Diccionario Histórico de los más Ilustres Profesores de las Bellas Artes en España*. Compuesto por D. ----- y publicado por la Real Academia de S. Fernando. Madrid: En la Imprenta de la Viuda de Ibarra. Año de, 1800, I-VI.

Carlos CID, "Problemas acerca de la construcción de la Casa Lonja de Barcelona". *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona*, v. V (1947), pp. 43-93.

Carlos CID, "La decoración de la Casa Lonja de Barcelona". *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona*, v. VI (1948).

Col·leccions Bertrand als Museus de Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 1985.

Àngels COLL "Francesc Pla, El Vigatà i la decoració de la casa Fontcoberta de Vic", *Locus Amoenus* 5 (2000-2001), pp. 241-252.

Rosa M. CREIXELL i Teresa M. SALA, "L'elogi de la quotidianitat. La finca dels Gònima a Sant Feliu", *L'Avenç*, núm. 292 (juny de 2004), pp. 12-16.

Rosa M. CREIXELL, *Cases grans: interiors nobles a Barcelona (1739-1761)*, Universitat de Barcelona, 2007 (tesi de doctorat inédita, dirigida por Teresa M. Sala).

Rosa M. CREIXELL CABEZAS: "La casa a la Catalunya del Set-cents: aproximacions als materials d'estudi", *Actes Espais interiors, casa i Art*. Edicions Universitat de Barcelona, 2007, pp.83-90.

Rosa M. CREIXELL i Teresa M. SALA, "Retrat de família: els secrets dels Gònima", *La ciutat i les revolucions. 1808-1868. La cultura a l'època romàntica*, Actes del 8è Congrés d'Història de Barcelona (març de 2007), pp. 179-193.

Erasme D'IMBERT, "Erasmus de Gónima, 1746-1821- Apuntes para una biografía y estudio de su época", Barcelona, Barcino Nostra 1952, p. 75-80.

Agustí DURAN I SANPERE, "Tres linajes, tres siglos. El Palacio Comillas", *La Vanguardia* (19 de gener de 1936).

Agustí DURAN I SANPERE, *Barcelona i la seva historia. La societat i l'organització del treball*, Barcelona, Curial, 1973.

Esgrafiats. Teoria i pràctica. Aula d'arquitectura 25, Edicions UPC, 2000.

M. Carme FARRÉ, "El Palau de la Virreina. La casa de la Rambla del virrei del Perú. La vida íntima d'un edifici simbòlic de la ciutat", *La Municipal*, 38 (maig-juny 1994), pp. 301-308.

Mariona FERNÁNDEZ BANQUÉ, *L'escultor Salvador Gurri*, Universitat de Barcelona, 2005 (tesi de doctorat inèdita dirigida per Joan-Ramon Triadó).

Josep FERNÁNDEZ TRABAL, *El fons Llinatge Moixó de l'Arxiu Nacional de Catalunya*, Sant Cugat del Vallès, Arxiu Nacional de Catalunya, 1992.

Judit FIGUERAS, "La decoració de la casa Ribera de Barcelona", *Pedralbes*, núm. 23-II (2003), p. 579-606.

Adolf FLORENSA, *El Palacio de la Virreina del Perú en Barcelona*, Barcelona, Ajuntament, 1961.

Armand de FLUVIÀ, *Repertori de grandeses, títols i incorporacions nobiliàries de Catalunya*, 2 v., Lleida, Pagès, 1998-2004.

Josep M. FOLCH I TORRES, "La sala de 'El Vigatà' a Can Serra", *La Veu de Catalunya* (6 de febrer de 1913).

Josep M. FOLCH I TORRES, "La sala de 'El Vigatà' a casa del comte de Güell", *La Veu de Catalunya* (25 de juny de 1914).

Josep M. FOLCH I TORRES, "Una pintura de 'El Vigatà' al Museu de Barcelona", *La Veu de Catalunya* (27 de novembre de 1916).

Joaquim FOLCH I TORRES (dir.), "Interiors senyorials catalans", *D'ací i d'allà*, núm. 69 (setembre de 1923), p.757 .

Josep M. FOLCH I TORRES, "La sala d'El Viguetà a l'antiga casa del Marquès de Monistrol", *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona* II (8 de gener de 1932), pp. 19-23.

Reis FONTANALS, "El fons d'Erasmus de Gónima i d'Erasmus de Janer (1765-1877)", *Arxius. Butlletí del Servei d'Arxius*, nº 15 (tardor de 1997).

Reis FONTANALS "Erasmus de Gónima, el primer empresari modern", *Modilianum*, 31 (2on trimestre de 2004).

Rosario FONTOVA, "Hallazgos de valiosos murales en el almacén del Palacio Nacional", *El Periódico de Catalunya* (5-11-1988), p. 17.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "La ornamentación de la Casa Lonja de Barcelona con motivo de la visita real de Carlos IV en 1802: lectura iconológica de las esculturas realizadas para la ocasión", en el VIII Congreso Nacional de Historia del Arte - Editora Regional de Extremadura, Cáceres, 1990-1993.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Descripción de las exequias de Fernando VI y Carlos III: transición artística del arte español en la iglesia de Santiago de Roma", en el IX Congreso Nacional de Historia del Arte. El Arte Español en épocas de transición - Secretariado de Publicaciones, 1992-1994, vol. II, pp.167-178.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "L'última de les visites reials de l' Antic Règim a Catalunya: el paper de les institucions, corporacions i diversos sectors socials davant la vinguda a Barcelona de Carles IV a la tardor de 1802 (La festa a Catalunya. La festa com a vehicle de sociabilitat i d' expressió política)", en el I *Congrés de la Coordinadora de Centres d' Estudis de Parla Catalana. Moviments socials i dinàmica associativa*, Barcelona, 1994, pp. 199-209.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Barcelona y Carlos IV. La llegada por mar de una visita real", *Singladures, Butlletí del Museu de la Marina de Vilassar de Mar*, nº 17 (1994), pp. 12 - 18.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Proclamación, fiesta y solemnidad en Barcelona: el clasicismo efímero de la subida al trono de Carlos IV en 1789 a través de fuentes literarias del momento", en el X *Congreso Nacional de Historia del Arte. Los Clasicismos en el Arte Español - Departamento de Historia del Arte de la Universidad Nacional de Educación a Distancia*, Madrid, 1994, pp. 555-560.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Moixiganga i festa a Barcelona segons la crònica del Baró de Maldà: celebració a la ciutat del doble part de Maria Lluïsa de Parma i el tractat de Versalles", en el II *Congrés de Cultura Popular i Tradicional Catalana - Generalitat de Catalunya*, Departament de Cultura, Barcelona, 1995, pp. 184-187.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "El mundo de la fiesta como marco-literario musical: el Teatro de la Santa Cruz de Barcelona y la temporada de 1750-1751", en el *Congreso Internacional de Música y Literatura en la Península Ibérica: 1600-1750 – Actas del congreso*, 1995-1997, p. 357-363.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Arte efímero y literatura emblemática: la llegada de Carlos IV a Barcelona en 1802", en el I Simposio Internacional de Literatura Emblemática Hispánica - Universidade da Coruña, Colección Cursos, Congresos e Simposios, núm. 15, 1996, pp. 475-484.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "María Luisa de Parma: una futura reina de España en la corte italiana de los Borbones", *Historia y Vida*, 340 (1996) pp. 50 - 56.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "María Luisa de Parma. La educación de una futura reina", *Historia*, 16, (1996), p. 30.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "La construcción del Palacio de La Granja a través del epistolario entre Dorotea Sofía de Neoburgo e Isabel de Farnesio: Andrea Procaccini y el modelo parmense de edificación de jardines", en el XI *Congreso Nacional de Historia del Arte. El Mediterráneo y el Arte Español - Conselleria de Cultura, Educació i Ciència*, Valencia, 1996, pp. 180-184.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ; Luigi PELIZZONI, "Las transcendentales segundas nupcias de Felipe V", *Historia y Vida*, 86, 1997, pp. 11 - 19.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, *Arte y plàstica efímera: el mundo de la fiesta en Barcelona durante el reinado de Carlos IV. 1788-1808*, Universitat de Barcelona, 1998 (tesi doctoral inédita, dirigida por Joan-Ramon Triadó).

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "La correspondencia entre Pedro Díaz de Valdés, obispo de Barcelona, y una princesa de la casa de Orleans: un epistolario inédito del 1802", en el IV *Congrés d' Història Moderna de Catalunya. Catalunya i Europa a l'Edat Moderna*, Barcelona, 1998.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Tradición clásica e influencia oriental: Máscara Real celebrada en Barcelona en honor de Carlos IV y María Luisa de Parma en 1802", en el XII *Congreso Nacional*

de *Historia del Arte. Arte e Identidades Culturales - Vice-rectorado de Extensión Universitaria*, Oviedo, España, 1998, pp. 125-132".

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Fiesta y ceremonial de las cortes de Génova y Madrid. Llegada y celebración del matrimonio de la nueva princesa de Asturias, María Luisa de Parma, en 1765.", *Boletín de Arte*, 20, (1999), pp. 167 - 179.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Pere Pau Muntanya y la decoración de la Lonja de Barcelona: interpretación de un momento artístico", en el *II Encuentro Internacional de Museos y Colecciones de Escultura. Cópia e invención. Modelos réplicas, series y citas en la escultura europea*, publicado en Museo Nacional de Escultura, Valladolid, 2013, pp. 457-468.

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Iconografía oficial e imagen real: los retratos de juventud y de pedida de la princesa María Luisa de Parma, en el *Congreso Internacional Mujeres que representan, mujeres representadas*, Valencia, 2013 (en prensa).

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "A l'entorn de la Plaça de Palau i el Portal del Mar. La realització d'un projecte com a nou símbol de l'urbanisme neoclàssic", en el XII Congrés d'Història de Barcelona. Barcelona i el mar. En memòria d'Antoni de Capmany (1742-1813), Barcelona, 2013 (en premsa).

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Pere Pau Muntanya a l'escenari artístic barceloní: dels cicles pictòrics privats als programes iconogràfics institucionals", en el *Congreso Internacional de Historia de la Pintura de Época Moderna. De Miguel Ángel a Goya*, Lérida, 2013 (en prensa).

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Joyería, tocados e indumentaria: el gusto real de una época a través de los retratos de María Luisa de Parma" en el *II Congreso Europeo de Joyería. Vestir las joyas. Modas y modelos*, Madrid, 2013 (en prensa).

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Narrativa literaria en la reconstrucción de un viaje real: de las tipologías textuales a la reflexión artística", en el *I Congreso Internacional Teoría y Literatura Artística en España. Siglos XVI. XVII y XVIII*, Málaga, 2013, (en prensa).

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Urbanismo, arte efímero y ciudad: presencia en Barcelona de Carlos IV y María Luisa de Parma en 1802", en las *VI Jornadas Arte y Ciudad. III Encuentros Internacionales*, Madrid, 2014 (en prensa).

Laura GARCÍA SÁNCHEZ, "Un escenario de poder en la Cataluña mediterránea: la Plaza de Palacio y el Portal de Mar de Barcelona", en el *4th Mediterranean Maritime History Network Conference*, Barcelona, 2014 (en prensa).

Miquel GONZÁLEZ Y SUGRAÑES, *Contribució a la història dels antics gremis dels arts y oficis de la ciutat de Barcelona*, Barcelona, Henrich y Com., 1915-18

Mariny GUTTILA, "Teorie e metodi della conservazione e del restauro nelle arti decorative", *Splendori di Sicilia (arti decorative dal Rinascimento al Barocco)*, (2001), pp.278-291

Mariny GUTTILA, "Santa Maria del Bosco: Collezione pittorica e riferimenti culturali nel tardo Settecento", *L'Abbazia di Santa Maria del Bosco di Calatamauro*, (2004), pp.283-298

Mariny GUTTILLA, "Cantieri decorativi a Palermo dal tardo barocco alle soglie del neoclassicismo", nel *Il Settecento e il suo doppio. Rococò e Neoclassicismo, stili e tendenze europee nella Sicilia dei viceré- Atti del convegno internazionale di studi, Palermo, 10-12 novembre 2005*, pp.177-206

La col·lecció Raimon Casellas. Dibuixos i gravats del Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona, Museu Nacional d'Art de Catalunya, 1992.

L'època del genis. Renaixement. Barroc. Tresors del Museu d'Art de Catalunya, Ajuntament de Girona- Ajuntament de Barcelona, 1988, pp. 430-435.

Luca Giordano y España, Madrid, Palacio Real, 2002

Llotja. Escuela Gratuita de Diseño 1775. Escola d'Art 2000. Barcelona: Escola de Llotja, 2000

Ernest LLUCH, *La Catalunya vençuda del segle XVIII: foscors i clarors de la Il·lustració*, Barcelona, Edicions 62, 1996

Josep MAINAR, "L'art neoclàssic i romàntic. Les arts decoratives", *L'art català*, Barcelona, Aymà, 1958, v. II, p. 309-330.

Josep MAINAR, "Art", *Avui* (12 d'abril de 1981).

Elena MANZO, *Edicole sacre: percorsi napoletani tra architetture effimere*, Nápoles, Clean Edizioni, 2007

Elena MANZO, "Il Barocco come paesaggio: Domenico Antonio Vaccaro a Napoli", en *2º Seminario Internacional hispano-italiano de Historia de la Arquitectura Barroca. Vigencia o superación de los métodos de análisis tradicionales*, Roma, Real Academia de España, 2011

Massimiliano MARAFON PECORARO, "Architettura, pittura e decorazione rococò a Palermo" en *Per Città Siracusano: studi sulla pittura del Settecento in Sicilia*, Messina, Magika, 2012, pp.123-128

César MARTINELL, "Influencia francesa en l'art català del segle XVIII", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 471 (1934), pp.299-303

Alfons MASERAS, "Una decoración de Josep Flaugier al Museu de les Arts decoratives de Pedralbes", *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona*, 22, v. III (22 de març de 1933), pp. 65-73.

Joan MERCADER, *Els capitans generals: segle XVIII*, Barcelona, Vicenç Vives, 1980

Enric MIRA, *El lenguaje neoclásico en Cataluña. Los palacios de Barcelona* (tesi doctoral inèdita) Escola Tècnica Superior d'Arquitectura, Universitat de Barcelona, 1991.

Francesc MIRALPEIX VILAMALA, *El pintor Antoni Viladomat i Manalt. Biografia i catàleg crític*, Universitat de Girona, 2004 (tesi doctoral inèdita, dirigida per Joan Bosch i Ballbona)

Carme MIQUEL CATÀ, *Manuel i Francesc Tramulles, pintors*, Universitat de Barcelona, 1986 (tesi de llicenciatura inèdita, dirigida per Joan-Ramon Triadó).

Pere MOLAS RIBALTA, *Los gremios barceloneses del siglo XVIII. La estructura corporativa ante el comienzo de la revolución industrial*, Madrid, Confederación Española de Cajas de Ahorros, 1970

Pere MOLAS RIBALTA, "Estructures i formes de vida social" a Jaume SOBREQÜÉS, cord., *Història de Barcelona*, Barcelona, Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana, 1993, Introducció del v. 5, pp. 169-214.

Josep Maria MONTANER, *La modernització de l'utilitatge mental de l'arquitectura a Catalunya (1714- 1859)*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 1990.

Juan María MONTIJANO GARCÍA, "Cartografía del patronazgo español en Roma: Francesco Borromini", en *Cartografías visuales y arquitectónicas de la modernidad. Siglos XV-XVIII*, Barcelona, Publicacions UB, 2011, pp.95-111

Vicenç PASCUAL, *El Baró de Maldà. Material per a una biografia*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003.

Maria Ángeles PÉREZ SAMPER, "Fiestas reales en la Cataluña de Carlos III", *Pedralbes*, 8, 1988, pp.561-576

Francesc M. QUÍLEZ, "Bonaventura Planella i la pintura catalana del primer terç del segle XIX" *Locus Amoenus*, 1 (1995), pp. 193-207.

Francesc QUÍLEZ, "Pau Rigalt i el fenomen de la pintura decorativa", *Butlletí Reial Acadèmia Catalana Belles Arts*, núm. XIII (1999), pp. 127-172.

Francesc M. QUÍLEZ, "A l'entorn de l'activitat pictòrica de Pere Pau Muntanya al Camp de Tarragona", *Locus Amoenus*, 4 (1998-1999), pp. 201-217.

Record de la exposició de documents grafichs de coses desaparegudes de Barcelona durant el segle XIX, Barcelona, Centre Excursionista de Catalunya, 1901

Federico REVILLA, "Últimas consecuencias de la simbología clásica: La gran cabalgata barcelonesa en honor de Carlos III", *Boletín del Seminario de Estudios de Arte y Arqueología*, 47, 1981, pp.386-387

Jorge REYES PLANAS, "Moyá, cuna de hombres ilustres Erasmo de Gónima 1746-1821. Interviu con su descendiente Erasmo de Imbert, biógrafo del primero", *La Tosca Moià*, núm. 106 (febrer de 1956).

Geoffrey W. RIBBANS, *Catalunya i València vistes pels viatgers anglesos del segle XVIIIè*, Barcelona, Barcino, 1955

Anna RIERA, *Baró de Maldà: Calaix de Sastre. Font documental per a l'estudi de les activitats artístiques a Barcelona (1769-1785)*, Universitat de Barcelona, 1988 (tesi de licenciatura inédita dirigida por Joan-Ramon Triadó).

Anna RIERA, *La formació dels escultors catalans*, Universitat de Barcelona, 1994 (tesi doctoral inédita, dirigida por Joan-Ramon Triadó).

Lluïsa RODRÍGUEZ, "Acadèmia versus gremis: problemàtica de l'establiment del Règim acadèmic a Barcelona», *Pedralbes*, 18 (I),1998, pp. 363-370

Maria Isabel ROSELLÓ, *L'interior a Barcelona en el segle XIX*, Universitat de Barcelona, 2005 (tesi doctoral inédita, dirigida per Pere Hereu).

Maria Isabel ROSSELLÓ NICOLAU, "Els interiors barcelonins de finals del segle XVIII i començament del segle XIX", *Locus Amoenus*, 9, 2007-2008, pp.277-305

Salón y corte, una nueva sensibilidad, Madrid, Palacio de Velázquez, 1985

Llorenç SANS, *Cròniques de Festa Major de Sant Feliu de Llobregat* (recopilación de los artículos publicados por el autor en *El Noticiero Universal* y en la revista parroquial *Alba*) "Col·lecció Quaderns d'Història", Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat - Patronat Municipal de Cultura, 1988.

Joaquim SALARICH, *Vic, su historia, sus monumentos, sus hijos y sus glorias*. Vic, 1854. p. 196-206; "Antiguales", *La Renaixensa*, any II, núm. 11 (1 de juliol de 1872), p. 126.

Xavier de SALAS, "Documentación del palacio Sessa o Larrad en la calle Ancha de Barcelona", *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona*, 1945, pp. 111-167.

Immaculada SOCIAS, "Unes pintures itinerants: la Sala del Vigatà a la Vil·la Pau Casals de Sant Salvador", *Pau Casals en l'escenari de l'art. La col·lecció de Vil·la Casals*, Barcelona, Fundació La Caixa, 2003, pp. 46-51.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "Pasqual Pere Moles, primer director de l'Escola Gratuïta de Dibuix", *D'Art*. (Barcelona 1986), pp. 173-180.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "Las Memorias Históricas y el Libro del Consulado de Antonio Capmany. Relaciones entre el promotor y los artistas encargados de su ilustración (1779-1792)", en *VII Congreso Español de Historia del Arte*, Murcia, 1988, pp. 557-564.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "Füssli i l'obra romana de Damià Campeny", en *Pedralbes*, 18-I, Barcelona, 1998, pp. 401-430.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL; Joan Ramon TRIADÓ, "En torno al Discurso sobre la Restauración de las Bellas Artes de España y la huella teórica de Isidoro Bosarte en el Arte Catalán", en *XIII Congreso Español de Historia del Arte*, Granada, 2000, pp. 1.203-1.213.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL i Joan-Ramon TRIADÓ "Pintura Moderna", *Pintura Moderna i Contemporània*. "Ars Cataloniæ", v. 9, Barcelona, L'Isard, 2000, pp. 10-163.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "Academicisme versus neoclassicisme a l'escola gratuïta de dibuix de Barcelona", *Pedralbes* 23-I, Barcelona, 2003, pp. 652-660.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "L'Arsenal", en *El Palau del Parlament*, Barcelona, Lunwerg, 2005, pp. 67-78.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "Sicilia e Catalogna. Nuovi progetti urbanistici nel XVIII secolo. Coincidenze e divergenze", en *Il Settecento e il duo doppio*, Palermo, Kalós, 2005, p. 91-100.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL; Joan Ramon TRIADÓ, "Art, història i ideologia. Programes de les cases i palaus barcelonins al segle XVIII", en *Pedralbes*, núm. 28-I, Barcelona, 2008, pp. 503-550.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL; Joan Ramon TRIADÓ, "Recuperació econòmica i producció artística. La decoració mural de les cases i palaus barcelonins al darrer terç del segle XVIII", en *Cartografías visuales y arquitectónicas de la modernidad. Siglos XV-XVIII*, Barcelona 2009, pp. 113-133.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "El Palau Savassona. Francesc Pla, El Vigatà. Sostres de la planta noble", en *Testimonis artístics. Ateneu Barcelonés*, Barcelona, RBA, 2010, pp. 12-14.,

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "El salón del trono del Palacio Episcopal de Barcelona. Un manifiesto de la autoridad del obispo", en *La catedral guía mental y espiritual de la Europa Barroca Católica*, Murcia, 2010, pp. 589-604.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "Barroco en Barcelona en el siglo XVIII", en el *1er Seminario Internacional hispano-italiano de Historia de la Arquitectura Barroca. Centro y periferia en las arquitecturas de España e Italia entre los siglos XVII y XVIII*, Marbella, 2010 (en prensa).

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "El document com a font de narracions biogràfiques: el cas de Francesc Pla, el Vigatà", en *Narratives biogràfiques en la Història de l'Art*, Barcelona, 2011, (en premsa).

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "Arquitectura en Catalunya de entreguerras: 1714-1808", en *2º Seminario Internacional hispano-italiano de historia de la arquitectura barroca. Vigencia o superación de los métodos tradicionales de análisis de la arquitectura barroca*, Roma, 2011.

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "La Barceloneta", en *Patrimoni de Catalunya*, Barcelona, Enciclopedia de Catalunya, 2012

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, "Reial Col·legi de Cirurgia de Barcelona", en *Patrimoni de Catalunya*, Barcelona, Enciclopedia de Catalunya, 2012

Rosa Maria SUBIRANA REBULL, Anna VALLUGERA, "Erasmus de Gònima. De fabricant d'indianes a l'estatus nobiliari. Preservació patrimonial", *Pedralbes, - Actes del VII Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Universitat de Barcelona, 2015. (en premsa)

Joan SUREDA, "Art als magatzems", Suplement Quadern, a *El País* (12-1-1989).

Joan-Ramon TRIADÓ, *Història de l'Art Català. L'època del Barroc. S. XVII-XVIII*, v. V, Barcelona, Edicions 62, 1984.

Joan Ramon TRIADÓ, "Art Català. Estat de la qüestió", Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984.

Joan Ramon TRIADÓ, "L'Art a Catalunya a l'època de Carles III", en *Pedralbes*, 8-I, Barcelona, 1988, pp. 541-550.

Joan Ramon TRIADÓ, "L'Art a l'època del Barroc: una proposta d'anàlisi interdisciplinar", en *El Barroc Català*, Barcelona, Quaderns Crema, 1989, pp. 153-160.

Joan Ramon TRIADÓ, *Arte en Cataluña*, Madrid, Catedra, 1994.

Joan Ramon TRIADÓ, "Art catalan du XVIIIè siècle. État de la question et problèmes méthodologiques", en *Catalogne Baroque*, Ille sur Tet (Francia), 1994, pp. 30-43.

Joan Ramon TRIADÓ, "Del Barroc al Neoclàssic", en *Història, Política, Societat i Cultura dels Països Catalans*, Barcelona, Enciclopedia Catalana, 1995, pp. 364-383.

Joan Ramon TRIADÓ, "Art i Arquitectura. El Set-cents", en *Història de la Cultura Catalana*, Barcelona, Edicions 62, 1996, pp. 211-246.

Joan Ramon TRIADÓ, "Art, artista i societat a la Catalunya del segle XVIII", en *Afers, Fulls de recerca i Pensament* – 30, Barcelona, 1998, pp. 373-383.

Joan Ramon TRIADÓ, "La arquitectura en los inicios de la Escuela Gratuita de Dibujo de Barcelona", en *XIII Congreso Español de Historia del Arte*, Granada, (1998) 2000, p. 215-218.

Joan-Ramon TRIADÓ, "Els segles de l'Època Moderna", *Relacions amb l'exterior, 'Ars Cataloniæ'*, v. 15, Barcelona, L'Isard, 2003, pp. 110-167.

Joan Ramon TRIADÓ, "Palau Reial", en *El Palau del Parlament, Barcelona*, Lunwerg, 2005, p. 93-103.

Joan Ramon TRIADÓ, "Scenografia urbana. La sicilia e la Catalogna nel Settecento", en *Il Settecento e il duo doppio*, Palermo, Kalós, 2005, pp. 101-114..

Andrés ÚBEDA DE LOS COBOS, *Pensamiento artístico español del siglo XVIII. De Antonio Palomino a Francisco de Goya*, Madrid, Aldeasa, 2001

Andrés ÚBEDA DE LOS COBOS, "El cambio de gusto en el siglo XVIII", *Historia de la ciencia y de la técnica en corona de Castilla*, IV, (2002), pp.65-92

Un siglo olvidado de pintura catalana: 1750-1850, Barcelona, Amics dels Museus de Catalunya, 1951

Anna VALLUGERA, "Del document a la narrativa social. Biografia del comerç artístic a la Barcelona del set-cents", MARCH, E., NÁRVAEZ, C. (eds.), *Vidas de artístiques y otras narrativas biogràfiques*, ACAF/ART Llibres, Publicacions i Edicions Universitat de Barcelona, Barcelona, 2012, pp.423-437.

Anna VALLUGERA, "El mercado artístico en la Barcelona del último tercio del siglo XVIII", *Anales de Historia del Arte*, Volumen Extra 2013, Universidad Complutense, Madrid, 2013. (en prensa)

Anna VALLUGERA, "Nobles y burgueses. Disputa de poder que contribuye a la configuración del mercado artístico catalán en la Barcelona de finales del siglo XVIII", a MÍNGUEZ, V. (ed.), *Las artes y la arquitectura del poder*, Castellón de la Plana, 2013, pp. 1264-1281.

Anna VALLUGERA, "Emblems and Heraldry within Catalan mural painting at the end of the 18th century. Social self-affirmation and ostentation", en - *Actas del 10th International Congress of the Society for Emblems Studies-*, SES, 2014. (en prensa).

Anna VALLUGERA, "Casa Erasme de Gònima", FONTBONA, F. (ed.), *Joies del Barroc català. Del Renaixement i del Vuit-cents*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 2015

Anna VALLUGERA "El linaje Despujol en el programa pictórico del Palau Palmerola: Arte, poder y legitimación social en la Barcelona del setecientos" en *IMAGO. Revista de Emblemática y Cultura Visual*, núm.6, 2015. (en prensa).

Anna VALLUGERA, "La visita de Carlos IV y María Luisa de Parma a la fábrica de indianas de Erasme de Gònima. Aceptación definitiva de un parvenu", *Studia Aurea. Revista de Literatura Española y Teoría Literaria del Renacimiento y Siglo de Oro*, núm.9, 2015.

Anna VALLUGERA, "Una aproximación al programa pictórico del Palau Palmerola. Interpretación de escenas familiares y de historia mediante archivos patrimoniales" en - *Actas del IX Congreso de la Sociedad Española de Emblemática, Confluencia de la imagen y la palabra. Emblemática y artificio retórico*, SEE, 2015 (en prensa).

Ramon VAYREDA, "Estudi de conjunt dels diversos fons de dibuixos instal·lats al Museu d'Art de Catalunya", *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona*, VII, (1937).

Pilar VÉLEZ, "Els ensenyaments de dibuix a la Junta de Comerç i la indústria de les Indiane", *Barcelona Quaderns d'Història*, (2010- 2011), pp.85-123

Pierre VILAR, *Dans Barcelone, au XVIII siècle*, Barcelona, Colegio Notarial de Barcelona, 1950

Pierre VILAR, *Assaigs sobre la Catalunya del segle XVIII*, Barcelona, Curial, 1973

Conde de la VIÑAZA, *Adiciones al diccionario de Don Juan Agustín Ceán Bermúdez*, 4 v., Madrid, 1889-1894, 4 v.

